

300 QUADERNS GADESO

ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIOECONÒMICA DE LES ILLES BALEARS. N° 300. JUNY 2016

CAP A ON ANAM? - ESPECIAL NÚMERO 300

2012-2016: LA CONSOLIDACIÓ DE LA DESIGUALTAT

El més d'abril de 2001 es publicava el primer exemplar de Quaderns Gadeso; avui, 15 anys després, la nostra revista de capçalera arriba al número 300, i el primer que volem fer és donar les gràcies a tots els nostres lectors i a totes les persones i institucions que ens han donat i demostrat el seu suport. 15 anys aportant anàlisis i elements de debat per conèixer millor la nostra realitat social, econòmica, política, cultural...; 300 números tractant temes diversos (educació, preocupacions ciutadanes, eleccions, turisme...) per facilitar la diagnosi i consensuar les propostes de millora. I el futur que encara tenim per davant, sense cap mena d'hipoteques financeres o partidistes, per seguir treballant perquè aquesta societat nostra no sigui irremediament dual i descohesionada.

L'equip de la Fundació Gadeso

Les dades i anàlisis incloses dins aquest número 300 de Quaderns Gadeso, que fa un repàs diacrònic de les percepcions ciutadanes més rellevants en els darrers cinc anys, semblen confirmar el que fa temps estam detectant i alertant: un major pes dels segments més desafavorits i la progressiva destrucció del que hauria de ser la base de qualsevol societat moderna i desenvolupada, les **classes mitjanes**. Aquest número s'ha de llegir com la continuació del Quaderns Gadeso 200, que analitzava el període 2007-2011 i que ja dibuixava una societat que camina a bon ritme cap a la denominada **dualització**.

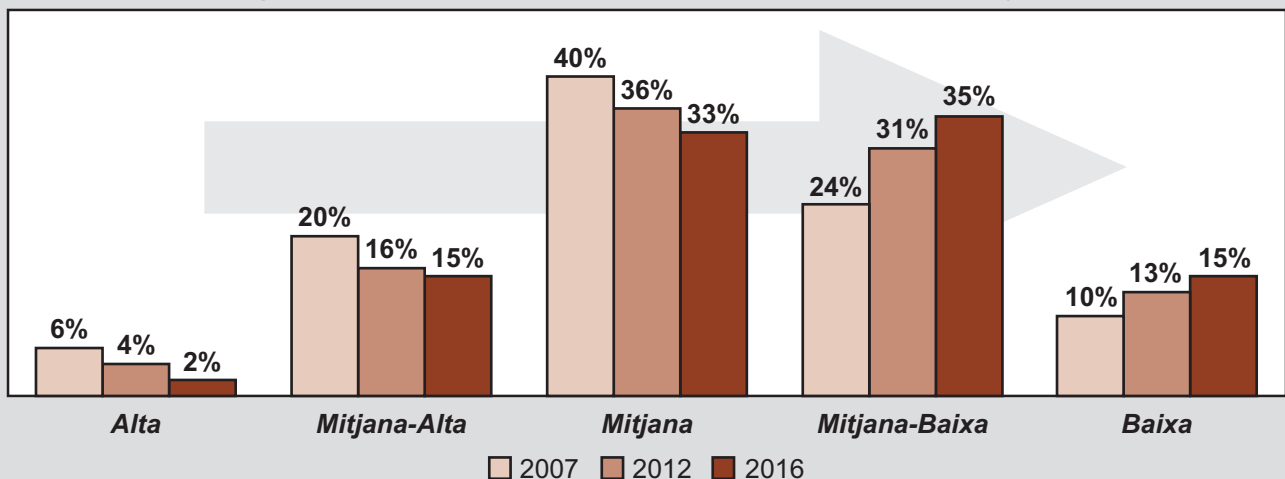
La taula 1 és un bon indicador de com la crisi ha provocat canvis rellevants en l'autobuïció dels ciutadans de les Illes Balears en el continuu de classes socials. Abans de la crisi, quan jugàvem a la *Champions League* de l'economia mundial, el 60% de la població es considerava

de classe mitjana i mitjana alta; avui, la meitat creu pertànyer a la classe mitjana-baixa i baixa, **en perjudici de la classe mitjana, que perd pes relatiu**.

Per tant, s'està produint un empobriment lent i continuat de la població està patint un que poc o gens ajuda a la recuperació econòmica. En una economia basada en el consum, si aquest disminueix o s'estanca provoca immediatament la destrucció de llocs de feina o la seva precarització, entrant en una espiral de difícil sortida. Invertir aquesta tendència, i per tant **modificar substancialment les polítiques** seguides fins ara, no és només qüestió de justícia social, sinó també d'eficiència econòmica. Les percepcions ciutadanes i les dades que es mostren a continuació han de servir d'avís a navegants per posar proa cap a altres objectius que garanteixin el **benestar** per a la immensa majoria de la població.

TAULA 1

IDENTIFICACIÓ AMB LA CLASSE SOCIAL Segons la vostra percepció, a quina classe social pertanyeu?

Font: Baròmetres Gadeso 2007-2016

PREOCUPACIONS CIUTADANES: UN BON INDICADOR DEL CLIMA SOCIAL

Saber en cada moment què preocupa a la gent del carrer i analitzar-ne les causes és un dels millors indicadors per polsar la realitat en una societat determinada. Per això, un dels temes recurrents de Quaderns Gadeso és l'estudi de les principals preocupacions dels ciutadans i ciutadanes de Balears.

A les pàgines següents veurem amb més detall els principals problemes aquí descrits, analitzant-ne les causes, la seva evolució i els canvis en les prioritats ciutadanes.

Com hem dit abans, un dels objectius d'aquest Quadern és oferir una mirada diacrònica de les **percepcions dels habitants de les illes**, situant el punt de partida a l'any 2012, just després de la publicació del número 200 de la nostra revista, ara fa gairebé cinc anys.

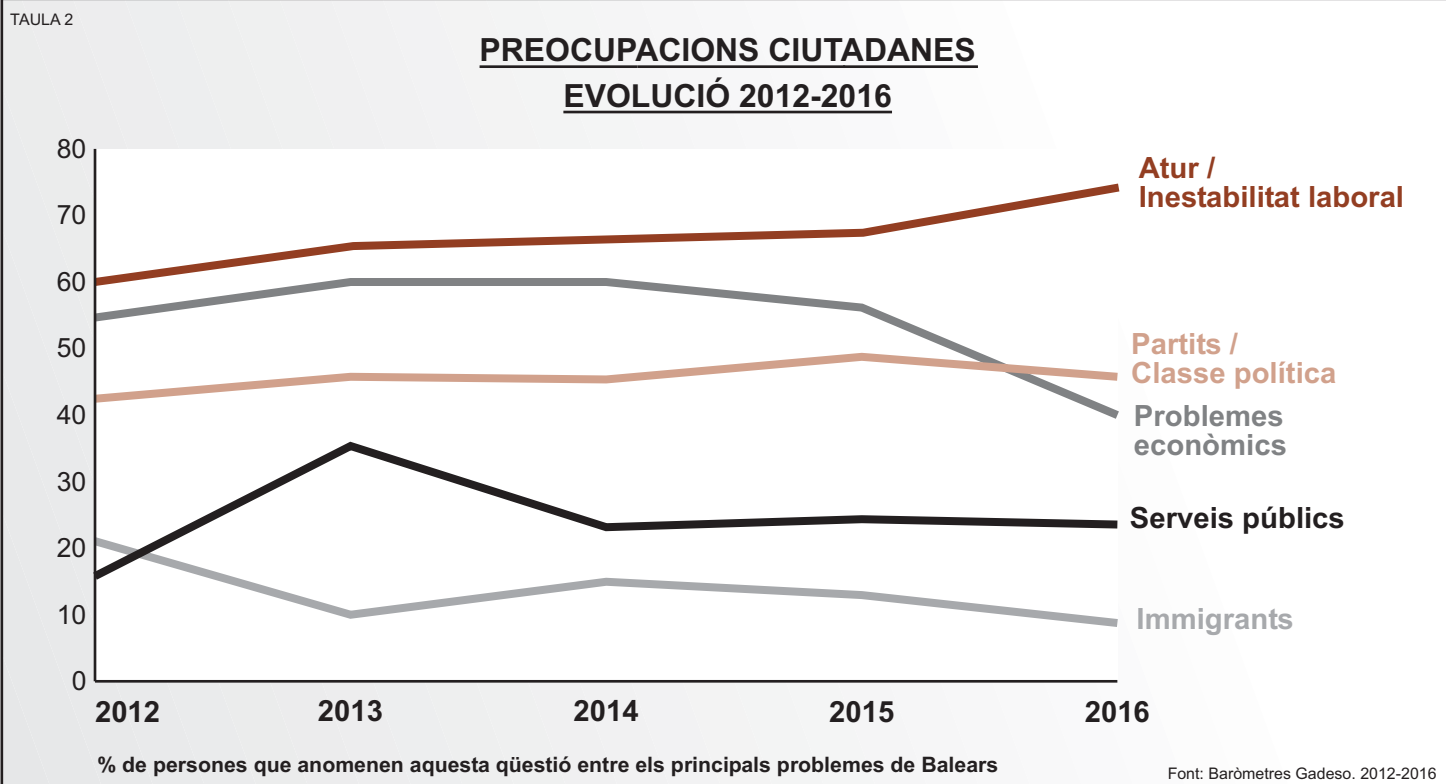
A partir de l'esclat de la crisi (2008), els problemes relacionats amb **el món del treball i les dificultats econòmiques** que hi van associades assoleixen un protagonisme quasi absolut entre les preocupacions dels illencs. No es tracta únicament del greu augment de les persones en situació d'atur, sinó també de la por a quedar-se sense feina i en la manca d'expectatives d'aconseguir-ne una altra. Naturalment, també afecten la pèrdua de qualitat i de seguretat en el treball (**precarietat, temporalitat...**), uns greus aspectes que per desgràcia s'estan consolidant en el nostre mercat laboral, cada cop més dependent del monocultiu turístic.

La preocupació per la **classe política**, al començament molt lligada als casos de corrupció que es començaren a conèixer durant la primera dècada dels 2000, ocupa fa estona una posició rellevant en aquest rànquing de problemes ciutadans. Avui, aquesta preocupació pels polítics també existeix (de fet, enguany ja ha assolit el segon lloc, per davant la situació econòmica), encara que més centrada en la manca de confiança que generen a

l'hora d'intentar solucionar els problemes ciutadans. Com és lògic, els llargs mesos que han passat des de la celebració de les eleccions del 20 de desembre, i la nul·la capacitat dels partits per posar-se d'acord per formar un govern, ha influït molt en aquesta negativitat. La desafecció política que se'n deriva, o més aviat la seva concreció en els nivells de participació electoral, serà sens dubte un factor fonamental en el comicis que se celebraran d'aquí uns dies.

La immigració, i més en concret els **immigrants**, continua entre les principals preocupacions, si bé degut a causes distintes amb l'esclat de la crisi: ara, un percentatge significatiu de ciutadans percep el col·lectiu immigrant com un competidor directe, i fins i tot deslleial, a l'hora d'aconseguir o de mantenir un lloc de feina, i com unes persones que abusen i fan baixar la qualitat dels serveis públics.

Uns **serveis públics** que ja ocupen la quarta posició en el llistat de preocupacions ciutadanes, sobretot a causa de les retallades que han patit (i la pèrdua de qualitat que se'n deriva) i, a nivell més local, del conflicte educatiu encetat pel govern de José Ramón Bauzá (pic de 2013). En definitiva, els pilars de l'estat del benestar que tant va costar bastir (sanitat, educació, pensions...) es troben en perill, segons una part important de la ciutadania.

LES DESIGUALTATS, O LA DIFUMINACIÓ DE LES CLASSES MITJANES

Com és lògic, la classificació que es mostra a la taula número 2 no pretén ser exhaustiva, però sí que reflecteix prou bé la distribució per classes socials en funció de la situació socioeconòmica, tant personal com general. El canvi social causat per la crisi ha afectat lògicament a aquesta classificació (i, com hem vist a la primera pàgina, a les percepcions de pertinença a una o una altra classe). Com és natural, és impossible que aglutini totes les situacions personals, però de manera majoritària es pot considerar bastant aproximada.

CLASSES SOCIALS: TIPOLOGIES

TAULA 3 (elaboració pròpia)

BAIXA	MITJANA-BAIXA	MITJANA	MITJANA-ALTA	ALTA
- Aturats de llarga durada	- Treballadors temporals	- Fixos discontinus	- Professionals	
- Joves sense formació		- Petits comerciants	- Empresaris mitjans	- Grans empresaris
- Immigrants sense xarxa social	- Treballadors amb contracte inestable (precarietat)	- Treballadors amb contracte estable		- Rendistes: - Immobiliaris - Capital
	- Pensionistes			- Alts directius
	- Treballadors autònoms			

La pràctica totalitat de la població illenca creu que **existeixen moltes desigualtats entre les distintes classes socials**, percentatge que ha anat creixent en els darrers anys. També han crescut, encara que en menor mesura, el nombre dels que creuen que hi ha moltes desigualtats entre homes i dones, i continuen detectant-se importants diferències entre els autòctons i els immigrants i entre persones de distintes edats. Queda palès doncs que l'actual crisi ens està conduint a una precarització de les classes mitjanes, col·lectiu fonamental en qualsevol societat moderna i democràtica.

S'observa un preocupant desplaçament cap a una relativa **pauperització de la societat**. Persones que fins fa uns anys no tenien cap tipus de problema econòmic i no patien per la seva feina, s'han quedat a l'atur i, el que és encara

més greu, amb esperances minvants de tornar a trobar un treball. Per altra banda, la immensa majoria de ciutadans que encara conserven el lloc de feina han vist reduït el seu poder adquisitiu. També s'han de tenir en compte les persones que no s'han vist afectades directament per la crisi però que baixen la seva despesa per una absoluta **manca de confiança en el futur**.

En una societat com la nostra, reduir el poder adquisitiu de la població, especialment de les classes mitjanes, juga en contra de la **recuperació econòmica**, doncs si el consum intern baixa, l'atur o la precarietat laboral augmenten i disminueix la recaptació pública (imposts, IRPF, autònoms...), el que provoca més despesa pública en prestacions i més endeutament per fer-hi front, entrant en un cercle viciós de difícil sortida.

TAULA 4

LA CRISI I LES DESIGUALTATS SOCIALS

% de persones que creuen que hi ha molta desigualtat...

Font: Baròmetres Gadeso. 2016

LA PERCEPCIÓ DELS CIUTADANS ENVERS LA SITUACIÓ ECONÒMICA

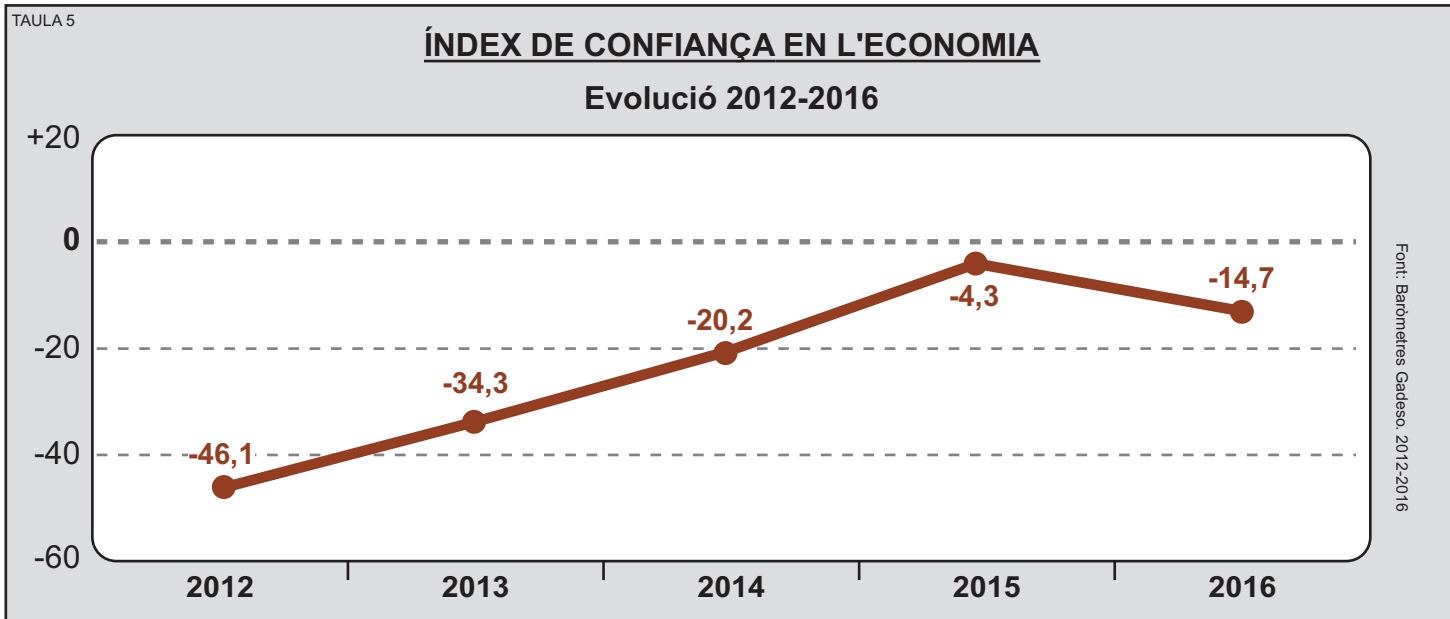
Un cop analitzades en profunditat les principals preocupacions ciutadanes, és fonamental conèixer la confiança que tenen els illencs vers la situació econòmica i les perspectives que tenen com a consumidors. Com podem veure, al llarg del període estudiat en aquest Quadern (2012-2016), la confiança es mou en xifres negatives. Òbviament, aquesta percepció és subjectiva, però les seves causes són reals: atur, precarietat i temporalitat laborals, manca de crèdit, tancament d'empreses...

A la gràfica inferior queda palesa una continua millora de la confiança dels ciutadans i ciutadanes de les illes en l'economia, tant familiar com general, però amb un descens enguany, que els experts atribueixen a la **manca d'expectatives** i, sobretot, a la no correspondència de la millora de les xifres macro amb les economies domèstiques. L'índex sintètic, que es situa en el -46,1% l'any 2012, experimenta una millora estable, la primera des de l'esclat de la crisi, presenta la xifra més positiva l'any 2015, quan es situa en valors similars als de l'any 2007, i, com hem dit, registra una significativa baixada enguany. La millora s'ha d'atribuir en gran part a les bones xifres d'arribada de turistes i d'ocupació hotelera.

En qualsevol cas, i anteriors Quaderns Gadeso així ho palesen, aquestes **bones xifres turístiques** han tingut

escassa repercussió social. En concret, parlem de l'efecte observat en el mercat de treball illenc. Això ens ha de fer concloure que el nostre principal motor econòmic necessita una reforma en profunditat, que atregui a un turisme de qualitat, augmentant la rendibilitat empresarial, que ha de repercutir necessàriament en la **creació d'ocupació de qualitat i en la generació de benestar social**.

Val a dir que la **confiança** en l'economia té una doble vessant, doncs és alhora objecte i subjecte: per una banda, és el reflex subjectiu d'una situació (en el cas que ens ocupa, de l'economia balear en el període 2012-2016); per una altra, és condició necessària perquè l'economia real millori (recordem que sense confiança no hi ha consum i sense consum, sobretot el de les classes mitjanes, no hi ha reactivació econòmica).

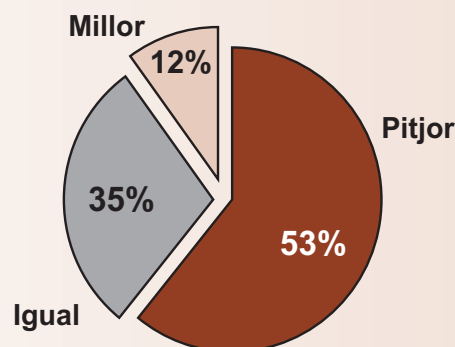

GENERACIONS SENSE FUTUR?

Una de les preguntes més importants que ens hauríem de fer és quins efectes tendran sobre les **noves generacions** les polítiques i mesures adoptades pels nostres governants.

Com es pot veure a la gràfica adjunta, més de la meitat dels ciutadans de les illes creuen que els nostres fills i néts viuran pitjor que ara, doncs la medicina aplicada per curar la crisi té greus **efectes secundaris**: aprimament de la classe mitjana, pèrdua de drets bàsics, passar de la protecció social pública a la beneficiència i la caritat... Això provoca que el **futur per als més joves** sigui cada cop més negre i que, paradoxalment, les generacions millor formades de la història seran també les més precàries.

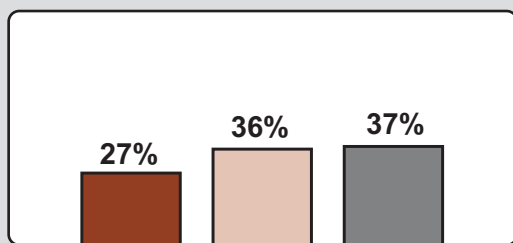
En referència a com vivim ara, creieu que les properes generacions viuran...

EL TREBALL: DESCONFIANÇA I TEMPORALITAT

Des dels seus inicis, la Fundació Gadeso ha seguit amb gran interès les polítiques i reformes que s'han aplicat en matèria laboral, les seves possibles conseqüències i les reaccions que ha provocat. Per això hem volgut demanar a la ciutadania com veuen el futur laboral de les illes, és a dir, si creuen que ja s'ha frenat la destrucció d'ocupació i si la que es crea és de qualitat, és a dir, estable i amb un salari digne.

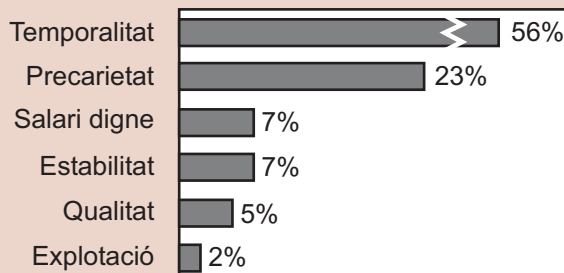
Es crearan nous llocs de feina a Balears durant l'any 2016?

Font: Baròmetres Gadeso, 2016

TAULA 7

Quin dels següents ítems creieu que defineix millor el panorama laboral illenc?

TAULA 8

Font: Baròmetres Gadeso, 2016

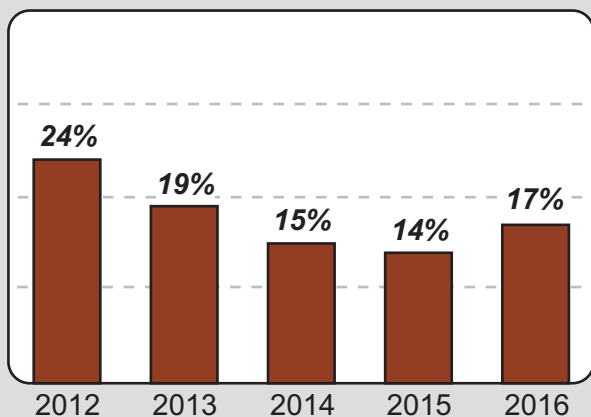
Si es fa referència al món laboral, i més concretament a la **creació de llocs de feina** durant l'any 2016, el pessimisme encara domina entre la ciutadania: un 36% dels illencs creu que no s'aconseguirà crear llocs de feina enguany, enfront d'un creixent 27% que afirma el contrari. Més d'un terç dels balears demostra els seus dubtes del que pot passar, molt en línia amb les incerteses registrades a l'hora de parlar del futur de l'economia. Recordem que, fins i tot amb unes temporades turístiques qualificades pel govern i per la patronal d'històriques, a la nostra comunitat hi havia en plena temporada alta gairebé de 90.000 persones en situació d'atur (dades EPA del tercer trimestre), un 14% de la població activa. Amb aquestes xifres, és normal que la ciutadania dubti de la repetidament anunciada creació d'ocupació i de les bondats de les "excel·lents" temporades turístiques que s'han registrat a les illes en els darrers anys.

En definitiva, sembla que, de nou, els missatges optimistes llançats pel govern central en matèria laboral **xoquen amb**

les percepcions d'una majoria de la població illenca.

Més enllà de la greu situació d'atur que pateixen milers de persones a les illes, hem volgut demanar com veuen els ciutadans el panorama laboral balear, i les qualificacions "guanyadores" són, malauradament però també lògicament, negatives: un 56% considera que l'adjectiu que més s'ajusta al mercat de treball de balears és **temporalitat** (molt lligada a un sistema productiu basat en el turisme), seguits per un 23% que destaca la creixent **precarietat** conseqüència de la gestió de la crisi. De fet, només al voltant d'un 20% qualifiquen positivament l'ocupació a les illes. Això vol dir que, encara acceptant la premissa de creació de llocs de feina, aquests són lluny de tenir la **qualitat i estabilitat** necessàries. Aquí hi entraria un concepte que hauria de figurar en un lloc capdavanter en les estratègies econòmiques i laborals del partit o partits que aconsegueixin formar govern: el de **treballador pobre**. És a dir, aquella persona que, tot i tenir una feina, no guanya a bastament per escapar del risc de pobresa i d'exclusió social.

EXPECTATIVES DE LES PERSONES EN ATUR DE TROBAR UN LLOC DE FEINA

TAULA 9

Font: Baròmetres Gadeso 2012-2016

Acabam de veure que, a més de la situació d'atur, les **expectatives** són un factor molt important a l'hora d'entendre la principal preocupació de la ciutadania.

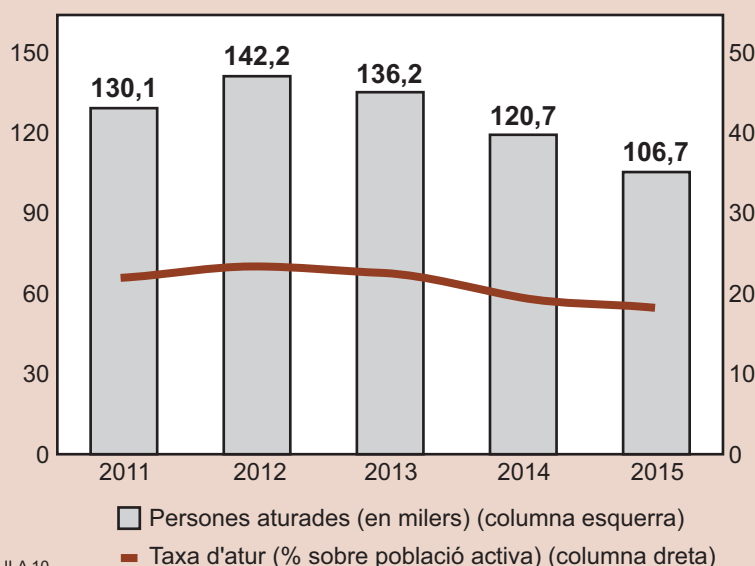
La taula adjunta mostra les perspectives que les persones en situació d'atur tenen de trobar feina en un període de temps raonable. Els resultats no poden ser més clars (i a l'hora més preocupants): durant els anys anteriors a la crisi, una gran majoria d'aturats confiava en **reincorporar-se al mercat de treball** de manera quasi immediata. És a dir, percebia la situació d'atur com a conjuntural o com un període de transició entre un contracte i un altre.

A partir de 2009 aquesta situació canvia radicalment i es va agreujant fins que, el 2015, únicament **un 14% de persones aturades confia en aconseguir un lloc de feina** en un temps relativament curt. És prest encara per veure si el lleuger repunt d'enguany és conjuntural o suposa un canvi de tendència.

UNA ULLADA A LA REALITAT LABORAL DE LES ILLES BALEARS

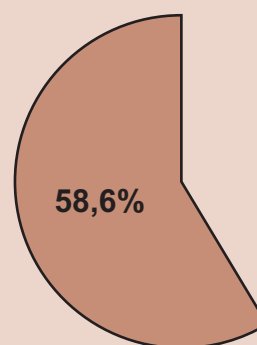
Com dèiem, la Fundació Gadeso sempre ha parat una atenció especial a les qüestions laborals. Per aquest motiu, va promoure l'edició de dues revistes, *Panorama Sociolaboral* i *Temes Socioeconòmics*, que precisament analitzaven, de manera àmplia, tot allò relacionat amb el mercat del treball: pensions, autònoms, Enquesta de Condicions de Vida, ús de les TIC, la conciliació de la vida laboral i familiar... o nous fenòmens en el que hem estat pioners a l'hora d'abordar-los, com ara els denominats "treballadors/es pobres" o les persones "inocupables".

PERSONES ATURADES I TAXA D'ATUR

TAULA 10

PRESTACIÓ PER DESOCUPACIÓ

Percentatge de persones aturades que NO cobren cap tipus de prestació per desocupació (any 2015)

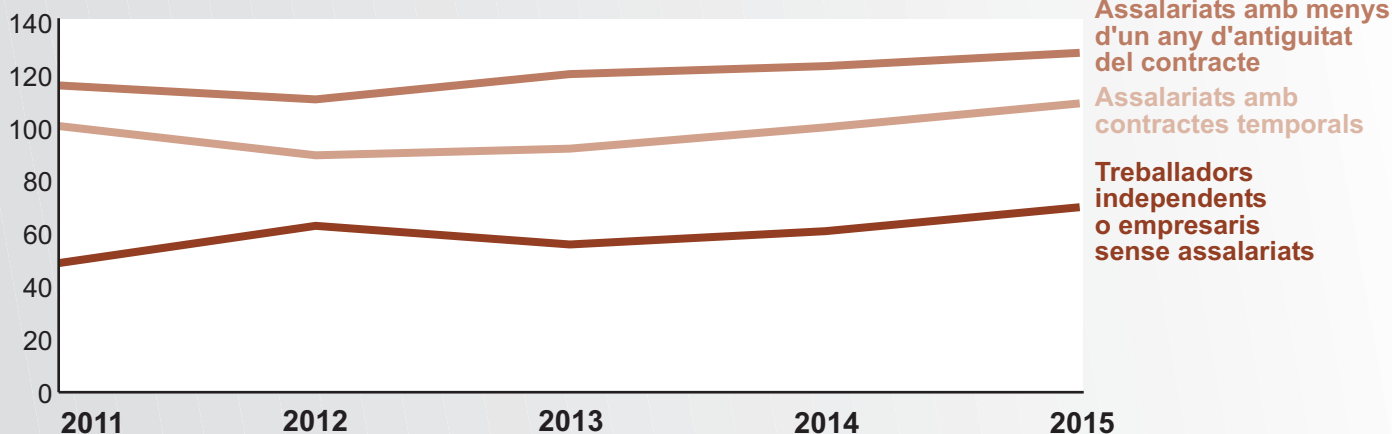
Font: EPA 2011-2015 i Ministeri d'Ocupació i SS (2015)

Contràriament al que fan els partits i les institucions, les nostres anàlisis sempre s'han basat en dades EPA (com a la resta d'Europa), deixant l'atur registrat o les afiliacions a la Seguretat Social com el que són, registres administratius sense finalitat estadística. Com es pot comprovar, tant la **taxa d'atur** com el nombre de persones en situació de desocupació ha anat disminuint en el període analitzat. No obstant, no podem quedar-nos amb aquesta xifra sense conèixer com i perquè s'està reduint. Per exemple, i com es pot veure a la taula inferior, la tendència

a l'alça dels assalariats amb menys d'un any d'antiguitat del contracte, de la taxa de temporalitat i dels denominats "falsos autònoms" són bons indicadors de la **consolidació d'un mercat laboral no basat precisament en la qualitat i la seguretat**, i que lògicament té molt a veure amb la difuminació de les classes mitjanes a la que ja hem fet referència. A més, una altra dada preocupant: l'any 2015, quasi sis de cada deu persones en situació d'atur no rebien **cap tipus de prestació**, percentatge que ha anat creixent al llarg dels darrers anys.

TAULA 11

FACTORS DE PRECARIETATS LABORAL EVOLUCIÓ 2011-2015

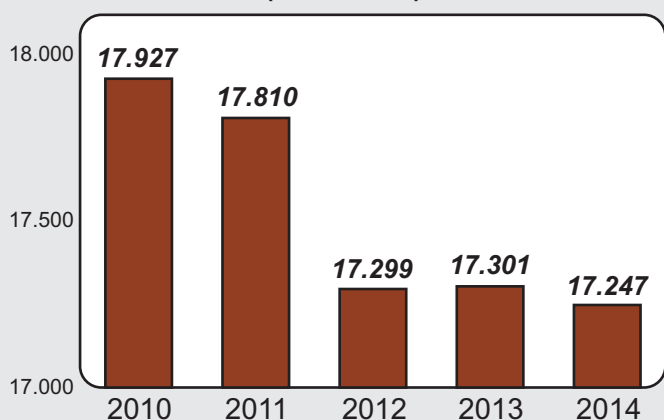
En milers de persones

Font: EPA 2011-2015

SALARIS A LA BAIXA, POLARITZACIÓ DE LES RENDES I EXCLUSIÓ SOCIAL

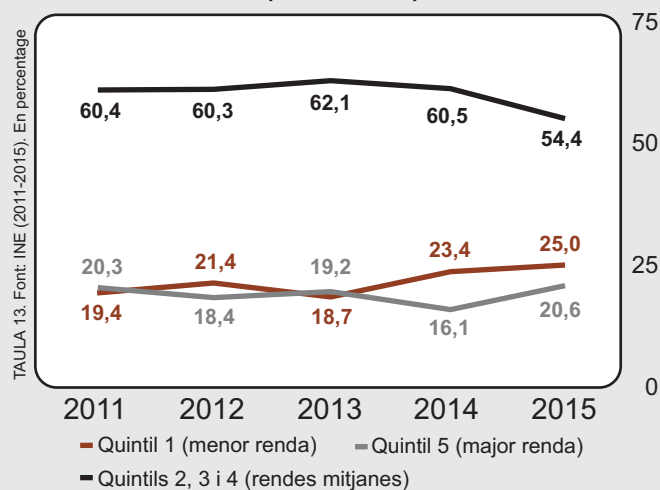
Durant aquests darrers anys, en les publicacions sociolaborals de la Fundació Gadeso s'han analitzat informes i estudis sobre mercat laboral publicats per institucions públiques i privades i potser les conclusions més repetides han estat dues: primera, que per sortir de la crisi amb uns mínims de cohesió social, benestar i competitivitat productiva és necessari practicar polítiques de consens i compartir diagnòstic, i en aquest sentit compartir anàlisis del mercat laboral podria ser un bon començament. I segona, que l'ocupació mundial està en plena mutació, i les Illes Balears no en són una excepció. Es corre el perill que es consolidin escenaris de creixement econòmic sense creixement d'ocupació equivalent, i que l'ocupació generada no sigui garantia d'inclusió social i, molt manco, d'ascensors socials ascendent.

EVOLUCIÓ DEL SALARI MITJÀ ANUAL (2010-2014)

TAULA 12. Font: Agència Tributària (2010-2014). En euros

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER RENDA (2011-2015)

TAULA 13. Font: INE (2011-2015). En percentage

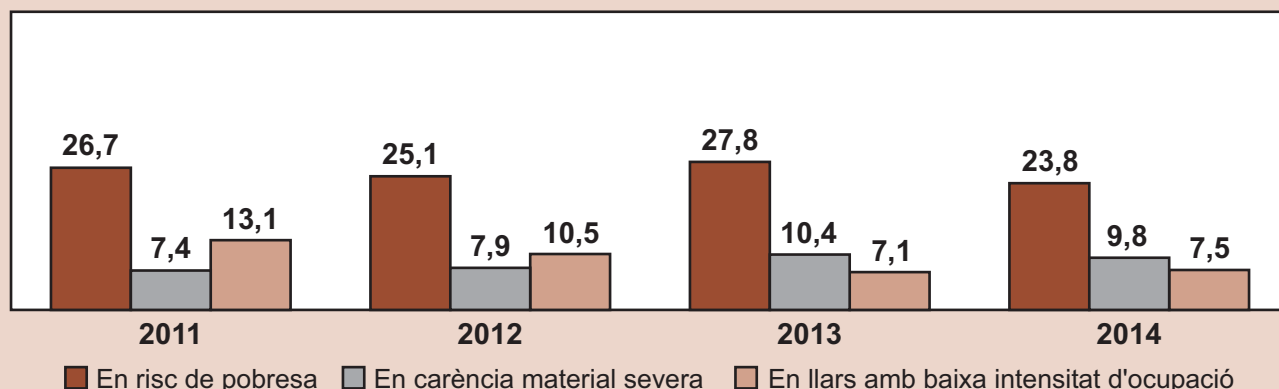
Les taules d'aquesta pàgina són un bon indicador de la consolidació de la desigualtat i la precarització social que s'està produint en la nostra societat, com ara uns salaris mitjans que es redueixen any rere any (segons les dades de l'Agència Tributària que el ministre Montoro sembla no conèixer), fins a situar-se, l'any 2014 (últim disponible) en 17.247 euros.

A més, a l'hora de fer la distribució de la població segons el seu nivell de renda, veiem com les rendes mitjanes van disminuint el seu pes, mentre que les altes i les baixes

guanyen espai, símptoma clar de la dualització social que des de la Fundació Gadeso fa estona que alertam.

Per últim, dades preocupants també en l'indicador AROPE, que registra quasi un quart de la població en risc de pobresa, un 10% amb carència material severa (aquí hi hem d'incloure la denominada pobresa energètica, és a dir, no poder mantenir la casa a una temperatura adequada) i un 7,5% de la població que viu en llars amb baixa intensitat d'ocupació. Unes realitats que no casen amb la recuperació que alguns anomenen continuament.

TAULA 14 INDICADOR AROPE DE RISC DE POBRESA O EXCLUSIÓ SOCIAL (2011-2014)

Font: ECV 2011-2015 (INE)

LA CREIXENT IMPORTÀNCIA D'UNA EDUCACIÓ CADA COP MENYS SATISFACTÒRIA

Des de la Fundació Gadeso sempre hem donat una importància cabdal a l'educació, com un element clau a l'hora de lluitar contra les desigualtats i, també, per consolidar un sistema productiu sostenible i amb una competitivitat basada en el valor afegit. Per això, dins aquest número especial de Quaderns Gadeso no podíem deixar d'analitzar l'evolució de les percepcions ciutadanes envers la formació dels nins i joves de la nostra comunitat.

La greu crisi econòmica que estam patint ha portat al menys una cosa positiva: la **creixent importància** que els pares i mares atorguen a la formació dels seus fills.

Abans de la crisi, a la nostra comunitat era relativament fàcil trobar feina amb una escassa o nul·la formació (d'aquí les elevades i preocupants xifres de **fracàs i aban-donament escolars**). Amb l'inici dels problemes laborals i econòmics agafa força la necessitat de tenir una bona formació per accedir al mercat de treball.

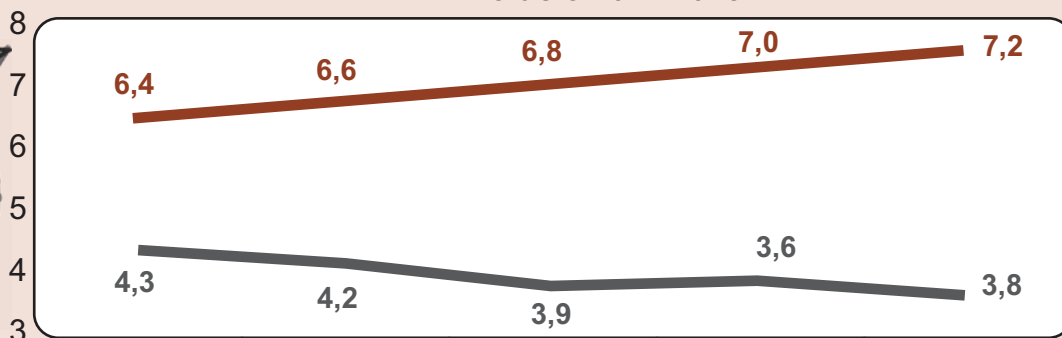
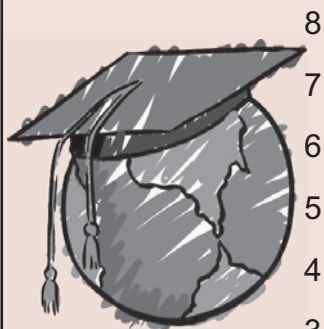
Paral·lelament, la **valoració que rep el sistema educatiu** ha experimentat una lenta però contínua baixada des de l'any 2011, fins situar-se en un 3,8 sobre 10. Val a dir que quan més importància dóna el ciutadà a un servei, més exigent es torna.

Per illes, a **Menorca** és on tradicionalment més importància s'ha donat a l'educació dels nins i joves i, curiosament, on millor es valora. Per contra, a les **Pitiüses** la importància és menor i la satisfacció es situa en nivells preocupants.

TAULA 15

L'ESTAT DE L'EDUCACIÓ A BALEARS

Evolució 2011-2015

Font: Baròmetres Gadeso 2011-2015

	2011		2012		2013		2014		2015	
MALLORCA	6,5	4,2	6,7	4,1	6,8	3,9	6,9	3,5	7,1	3,8
MENORCA	6,9	4,6	7,1	4,5	7,3	4,2	7,5	3,9	7,7	4,0
PITIÜSES	5,7	4,2	5,9	4,1	6,3	3,9	6,6	3,3	6,8	3,7

X,X Importància X,X Satisfacció

Ja hem vist que la importància atorgada a l'educació ha anat augmentant en els darrers anys, mentre que la seva valoració disminueix. Però, quines en són les **causes principals**? En primer lloc, i com ha s'ha avançat, hi trobam el vincle entre la formació i el **mercat de treball**: a més educació, més possibilitats, però no sempre el que s'ensenya és útil en el mercat laboral. Les famílies també destaquen que l'educació és imprescindible per al desenvolupament personal i la convivència, però també detecten una massificació i manca de disciplina als centres escolars i ressalten que els mestres no s'impliquen en la formació de l'alumnat. En qualsevol cas, hem de destacar que **les famílies** encara no s'impliquen en l'educació dels seus fills, delegant la responsabilitat en l'escola.

IMPORTÀNCIA
SATISFACCIÓ

- Una bona formació millora les possibilitats de trobar un lloc de feina
- L'educació és imprescindible per al desenvolupament personal
- L'educació és necessària per aprendre a conviure amb els altres
- L'educació permet desenvolupar el valor de l'esforç

- No sempre el que s'ensenya a l'escola és útil a la vida laboral
- Massificació dels centres i manca de disciplina
- Els mestres no s'impliquen en la formació de l'alumnat
- El nostre sistema educatiu es troba desfasat

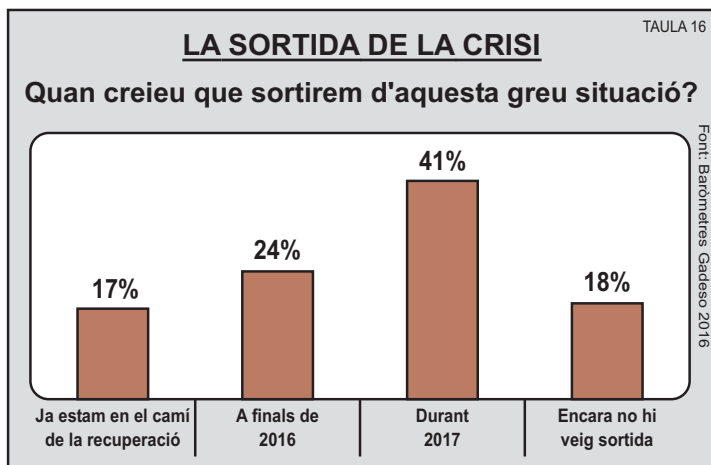
SORTIR DE LA SITUACIÓ ACTUAL: EL MÉS IMPORTANT NO ÉS QUAN, SINÓ COM

La persistència del problema de l'atur i l'agreujament de les desigualtats provoquen situacions dramàtiques per a milers i milers de famílies, moltes d'elles còmodament instal·lades en la classe mitjana fa uns anys. "Paciència", "única alternativa possible" i "estam tots en el mateix vaixell" són els arguments més repetits per justificar l'actual política econòmica. Com ho veuen els ciutadans de les illes?

La taula adjunta deixa palès el pesimisme de la ciutadania il·lenca envers la sortida de la crisi. Així, únicament un 17% comparteix la **visió positiva** dels que afirmen que ja estam en el camí de la recuperació. Mentrestant, un 24% creu que la situació **millorarà a finals d'any** i un 41% aposta pel **2017**.

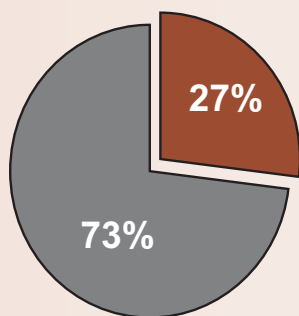
És preocupant que prop d'un 20% afirmi **no veure sortida** (almenys personal) a la greu situació, amb totes les conseqüències negatives que això pot tenir sobre l'estructura social i laboral de la nostra comunitat.

Val a dir que la **manca de concordància** entre les previsions i les xifres macro que contínuament s'ofereixen i la situació real d'una gran part de la població tampoc no ajuda a millorar la visió poc optimista de la ciutadania.

Un cop acabada la crisi, creieu que...?

TAULA 17 - Font: Baròmetres Gadeso 2016

- La majoria tornarà a gaudir de nivells adients de benestar
- S'està creant una societat descohesionada i dual

Com resa el títol d'aquesta pàgina, la pregunta més important ja no és **quan** sortirem de la crisi sinó **de quina manera** ho farem, quin serà el resultat de les estratègies seguides si finalment s'assoleixen els objectius de dèficit i deute marcats.

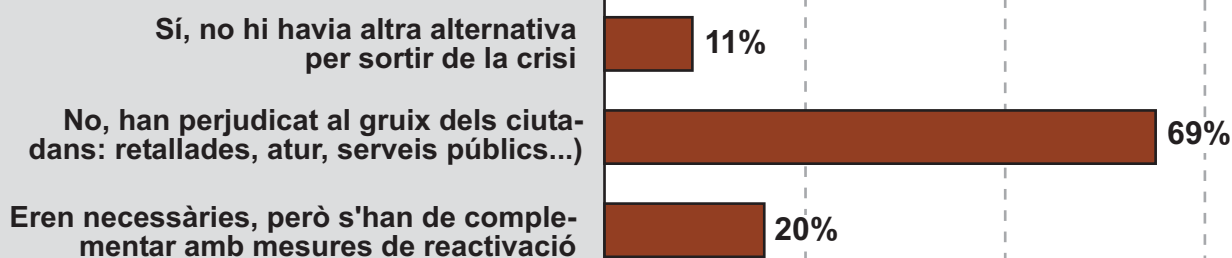
La rodona adjunta no deixa molt d'espai a l'optimisme, dons un 73% de la població creu que, de seguir amb les polítiques actuals, estam condemnats a viure en una **societat dual i descohesionada**, on els rics seran més rics, els pobres més pobres i la classe mitjana un grup residual. Per contra, un de cada quatre ciutadans es mostra optimista i opina que, un cop superada la crisi, la majoria tornarà a gaudir dels **nivells de benestar** perduts.

Per altra banda, continuen sent una immensa majoria els que creuen que les **polítiques d'austeritat** aplicades no eren les adequades per sortir de la crisi, vist els perjudicis

causats a una majoria de la població. Un 20% creu que, tot i necessàries, s'haurien d'haver complementat amb altres estratègies de reactivació econòmica i laboral.

TAULA 18

SON ADEQUADES LES POLÍTIQUES D'AUSTERITAT?

Font: Baròmetres Gadeso 2016

CLASSES SOCIALS, IDEOLOGIA I AUTOUBICACIÓ DE L'ELECTORAT

En la distribució de la població de les Illes Balears segons la seva ideologia i classe social les classes més altes s'ubiquen més en el centre-dreta i la dreta, mentre dins el centre-esquerra i l'esquerra són majoria les classes mitjanes i baixes. Per part seva, el centre de l'escala ideològica segueix concentrant el gruix de la ciutadania balear; és un espai molt cobdiciat doncs la inclinació d'una part significativa d'aquests votants pot inclinar la balança cap a un costat o cap a l'altre. Recordem que els de centre són uns electors que en moltes ocasions no voten "ideològicament", sinó d'una manera més racional (bé sigui per donar suport a unes determinades propostes que els semblen adequades o, més habitualment, per castigar els partits que no han complert amb les seves expectatives). Importants qüestions de cara al 26-J.

TAULA 19

UBICACIÓ IDEOLÒGICA PER CLASSES SOCIALS

	ESQUERRA	CENTRE-ESQUERRA	CENTRE	CENTRE-DRETA	DRETA
ALTA	0,6%	1,5%	15,8%	72,6%	9,5%
MITJANA-ALTA	1,6%	9,2%	37,4%	46,1%	5,7%
MITJANA	6,9%	31,0%	50,1%	10,5%	1,5%
MITJANA-BAIXA	10,5%	36,6%	42,3%	8,8%	1,8%
BAIXA	11,0%	32,4%	41,1%	11,8%	3,7%

% horitzontals

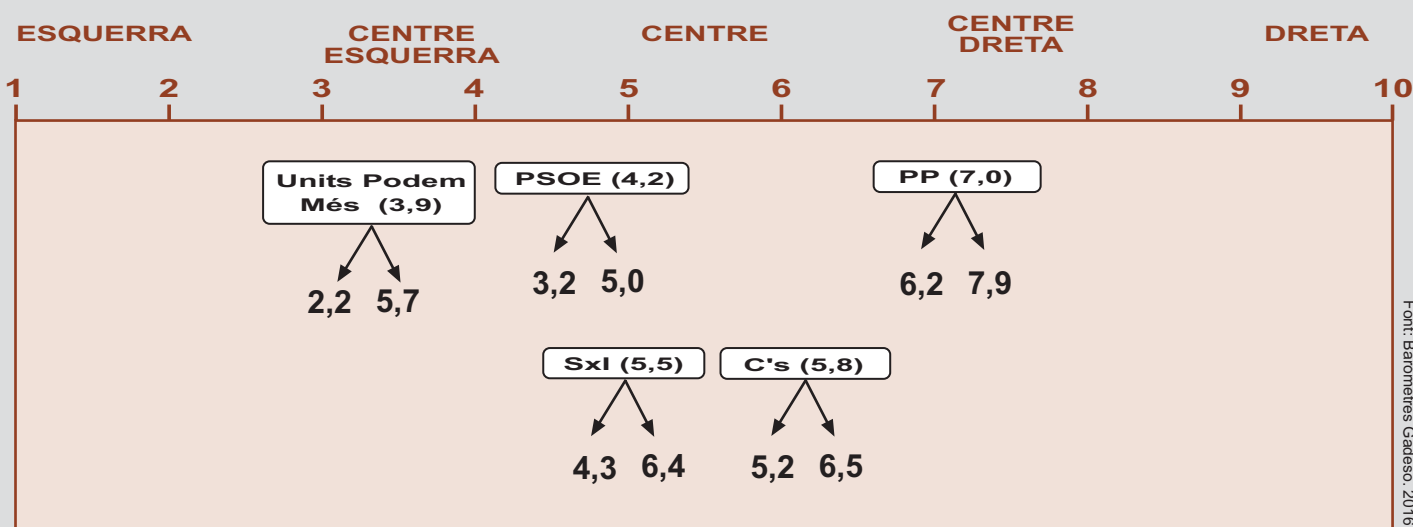
Font: Baròmetres Gadeso. 2016

Com es pot veure a la taula inferior, segons l'autoubicació ideològica dels electors, el **PSOE** estaria situat en centre-esquerra, però té una part de votants més escorats a l'esquerra i uns altres que es defineixen clarament de centre. Per part seva, el **Partit Popular** es col·loca en centre-dreta, encara que un percentatge dels que li donen suport sigui de dretes. La recent coalició electoral **Units Podem Més**, quedaria situat en una posició de centre-

esquerra, encara que tengui votants que es defineixen clarament com d'esquerra i alguns que se situen en el centre de l'espectre ideològic, posició que també ocupa **Ciutadans**, encara que més escorat a la dreta. Així doncs, **el centre és l'espai més disputat** de cara a les properes eleccions i els partits haurien de tenir molt en compte aquest esquema, sobretot a l'hora de presentar les seves propostes i connectar amb els seus electors.

TAULA 20

POSICIONAMENT DELS PARTITS (segons autoubicació dels votants)

En el requadre, el posicionament ideològic dels partits segons la autoubicació dels seus votants. Les xifres de les fletxes indiquen els límits on s'inclouen el 95% dels seus votants

A TALL DE CONCLUSIÓ: PROPOSTES ESTRATÈGIQUES

Fins aquí hem fet un recorregut per l'evolució de les percepcions ciutadanes vers la crisi, analitzar els seus principals factors, esbrinar-ne les causes i detectar les seves conseqüències. En aquesta darrera pàgina, i com vàrem fer en el número 200, us volem proposar, més enllà de les necessàries mesures de caire conjuntural que s'han d'aplicar per pal·liar els efectes de la crisi i millorar el benestar dels ciutadans i ciutadanes, un conjunt de línies estratègiques que s'haurien de seguir si volem sortir, el més aviat i exitosament possible, d'aquesta greu situació en la que ens trobam immersos.

En definitiva, volem oferir camins de solució per reactivar la nostra economia, crear llocs de feina estables, assegurar uns serveis públics de qualitat i garantir el benestar per a la immensa majoria de la població.

POLÍTICA

INSTITUCIONS

- Necessitat de lideratges polítics i socials, amb capacitat d'arribar a pactes i consensos en punts claus i estratègics (educació, finançament, REB...)
- Creació d'instruments per facilitar, fomentar i millorar la participació de la ciutadania
- Aplicar mesures per recuperar la confiança dels ciutadans en la política i en les institucions (regeneració democràtica)

GESTIÓ PÚBLICA

- Evitar doblatges administratius
- Aplicar mesures que fomentin i millorin l'eficiència de la gestió pública, tot garantint un control que eviti malbarataments
- Potenciar polítiques públiques que garanteixin l'accés a uns serveis públics de qualitat, en igualtat d'oportunitats (un dret, no un privilegi)

ECONOMIA

INICIATIVA PRIVADA

- Recuperar la confiança dels agents econòmics i socials
 - ↳ Elaborar un conjunt de lleis bàsiques (les mínimes possibles), amb criteris de flexibilitat (no d'arbitrarietat), que marquin els objectius estratègics i garanteixin la seguretat jurídica
Objectius	- Sector turístic	- Competitivitat no basada en la devaluació laboral
	- Altres sectors	- El territori com a valor (capacitat de càrrega)
		- Modernització, innovació
		- Diversificació (no dependre quasi exclusivament del monocultiu turístic)

ENTITATS FINANCERES

- Reactivació dels crèdits a les famílies i a les empreses
- Més control intern i extern de les entitats

CIUTADANS I FAMÍLIES

- Assumir la impossibilitat de tornar al model anterior
- Reconduir el consum
- Apostar per l'educació i la formació
- Participació i implicació en la "vida pública" (societat civil forta)

Fundació Gadeso

PUBLICACIONS

Revista de capçalera de la Fundació Gadeso, on es reflecteixen i analitzen els resultats dels nostres **baròmetres i investigacions**, sempre enfocats a la **realitat socioeconòmica de Balears**. Habitualment ofereix les anàlisis desglossades per illes.

A la web hi figura un **índex temàtic** dels 300 números publicats fins ara.

Web d'anàlisi crítica que ofereix diàriament una **mirada diferent** a l'actualitat; una **pàgina plural** que fomenta el debat i que obre noves vies d'opinió; un **espai de reflexió** de persones d'arreu de les illes i dels més diversos àmbits professionals i ideologies.

Inclou un arxiu amb **totes les publicacions de la Fundació Gadeso** (Quaderns, llibres, dossiers...)

Anuari del TURISME de les Illes Balears

Una iniciativa de la **Fundació Gadeso**, amb el suport del **Govern de les Illes Balears**, la **UIB** i **Caixa Colònia**, que vol ser un espai de reflexió i debat per, a través de les col·laboracions de professionals, acadèmics, agents socials i administracions, elaborar un diagnòstic del nostre **sector turístic** i dissenyar les estratègies que s'han d'implementar per millorar-lo.

Col·leccions de llibres

La Fundació Gadeso compta amb tres col·leccions de llibres, on es publiquen resultats d'investigacions i monografies i estudis sobre temes rellevants (educació, immigració, política...).

Els títols de la **Col·lecció Recerca**, la **Col·lecció Andreu Ferret** i la **Col·lecció El Carrer** es poden consultar i adquirir al web www.gadeso.org.

Tira'm els trastos!

Nou servei de recollida de trastos devora ca teva

EMESA
Gestió de Residus i Reciclatge

